

Hang

10.

Két hónap alatt egyre több rosszullet fogja el. Majd eltűnnek. Az aggasztó vérnyomásesései megszűnnek, s a hosszabb orvosi kivizsgálás eredményeként megnyugszik. Lényeges elváltozást nem találnak nála, amelyeket mégis, azt a korának és életmódjának megfelelőnek tartják, és a belgyógyászok ezek ellenszerét sem tudják. Judith annyi idő alatt, amennyit a várótermekben tölt, el is feledhetné a kamaszságból nemrég kinőtt fiút, azt, akinek a tenyere valamennyi vonásában megegyezik annak a férfiéval, akit legalább öt (vagy ki tudja, hány) alkalommal véglegesen kitilt az életéből, elfelejtkezhet a se hódolónak, se szeretőnek, se férjnek nem alkalmas tagról, aki a világ legkisebb rovarcsoportját, a lágybogarakat kutatja, s elpárologhat a fejéből a rögeszmével küszködő nő is, aki nem tud attól a mániától megszabadulni, hogy valakivel elcserélte az életét, csupán azért, mert húsz évvel korábban a zsúfolt Budapest–Tel Aviv járaton nem ő hagyta el Európát, hanem hatalmas nyelvismeretét hasznosítva az Oroszországból emigrálók magyarországi tartózkodását lebonyolító, a tragikus esemény miatt váratlanul üresen maradt helyre befurakodó Judith. Amúgy az apja vonásait markában őrző fiú egyáltalán nem hasonlít a nemzőjére, miként a lágybogarak sem bizonyulnak puháknak, mivel a testüket kitin borítja, s az élete visszacserélését céljául választó asszony arca sem mutatkozott összevethetőnek azzal az arccal, amelyre Judith a tulajdonosa nevének segítségével az évfolyamtablón rátalál.

Judith bizonyos abban, hogy itt a fia. A második gyermeke. És nem tudja, számára ez a tény jelentősebb-e annál, amely a fiú apjáról referál. Két hímnemű lény egyidejű előbukkanását azonban nem veszi jó néven a sorstól, hiszen egyre sincs már szüksége. Rég lemondott róluk. A fiáról akkor, amikor a kínkeserves körülmények között lezajló válóperben a muszlim vallásra áttért apának ítélték, nevelését a biztos jövedelemmel rendelkező atyának biztosították, s ott marad Azerbajdzsánban, hogy másfél éves azerbajdzsán kisfiúként élje tovább anya nélküli életét. A férfiről pedig akkor, amikor terhesen hozzáment feleségül a Várpalota környékén szolgáló, ámbár munkáját Budapesten ellátó katonatiszthez, Ayazhoz, s akivel majd hozzátartozóként, 1989 végével, a Déli Hadseregcsoporthoz csatlakozott szállító szerelvényen, a felszerelésekkel és harcászati eszközökkel elegyített lakásberendezéssel egyetemben elhagyja szülőhazáját. Fia – egy magyar asszony és egy snájdig orosz férfi gyermeke – a Baku felé zakatoló vonaton születik meg, azerbajdzsánként, a hosszú utazáson idővel alkalmivá minősített nőismerősök segítségével, a végcélhoz közel, Samaxiban, ahonnan látható a Kaszpi-tenger.

A fia ugyancsak az Ayaz nevet kapja. S amikor Judith zokogva átadja az elvált férjnek, csüggedten állapítja meg, hogy a gyermek hasonlít is hozzá. A csecsemő orra, a szeme színe és a testalkata egy oroszé. És ettől mégsem boldogabb. Nem

lesz felhőtlen az élete azzal, hogy elhagyja szerethetetlené vált férjét, ha ott marad nála az egyetlen lény, a fia, akit szeret.

A hirtelen ájulásoknál ijesztőbb élmény a két férfi egyidejű előbukkanása. A férfiak ilyen formájú érkezését jósnői ismeretei sem jelzik előre. Bizonyos értelemben nem szokása a becsukott ajtók mögé visszalépni, még csak résnyire se nyitja meg őket, hogy az elhagyott szobákban maradt múltakra visszapillantson. Nem jó, mondogatta a pácienseinek, ha a múltak visszanéznek, s maga is ehhez tartja magát. A múltaknak az a természetük, hogy elmúlnak. Amúgy is, a múltak között akkora távolság van, mint a légikikötők között.

Igyekszik visszatérni a legutóbbi életformájához. Felébred, kimegy a fürdőszobába kiüríteni a hólyagját, megfőzi a konyhában a kávéját, s ha megindul a perisztaltikája, ráül a WC-kagylóra, és székelés közben elolvassa a friss híreket az iPhone-ján, megnézi az éjjel kapott leveleit, lezuhanyozik, miként mondja: jelmezbe öltözik, s készen áll, hogy áttörve a belváros forgatagán, megérkezzék a jósdájába. Némi idő múlva már várnak rá, azonban úgy tesz, mint aki észre sem veszi a nyitás előtt érkezőket. Rendet rak a munkáját hajnalban elvégző takarítónő után, egyébként az apró tárgyakat sosem találja meg akkor, amikor szükség van rájuk, majd a hangszórón át beszólítja az első, a legrégebben várakozó ügyfelet. Este hatig, hétig tart a forgalom. Majd hazaindul, közben bevásárol, s még az utcán lebonyolítja a fontosabb telefonokat. Otthon leveleket fogalmaz, könyvel s nagy ritkán felkeres egy kisszínházat, mozit, avagy könnyű vacsorával összekötött látogatóba igyekszik. Legszívesebben azonban egyedül étkezik, olyankor jobb kézzel fogja a villát, s angol módra, a villafogak hátára illesztheti a bal kezében tartott kés segítségével a falatokat. Elalvás előtt meglocsolja a cserepes növényeket, álomba locsolja valamennyit, a központi fűtés miatt naponta van erre szükség. Televíziót nem bámul, bár van tévéje és a műsort is előfizeti. Arról, hogy nem nézi az adást, s emiatt a legtöbb állami, vallási, kulturális vagy társadalmi eseményről nem értesül, minden esetben figyelmezteti a vele együtt lévőket, nem mintha szegyéllené alulinformáltóságát, hanem amiatt, hogy beszélgetőtársait nagyfokú érdektelenségét tapasztalva el ne fogja a szorongás.

11.

Judith időközönként megjegyzi barátnőjének, Marymarinek, hogy az öltözködés egyiküknek sem okoz kifejezhető gondot. Judith napközben munkájához megfelelő jelmezbe bújnak, strapabíró kiskosztümjéhez vidám suhogású, bő blúzokat választ, ha megjelenését változatosabbá kívánja tenni, akkor a vállára, a nyakára vagy a hajára teríti hars színű, dekoratív kendőit egyikét. Vastag keretes szemüveget ültet hegyes, apró orrára, letolja az ornyereg alá, úgy nagyobbnak hat, hogy aztán a keret fölött pislogjon ki. Otthon, mivel a szeme világával nincs semmi baja, szemüvegét azonnal leteszi, gyorsan belebújik piros, mikulászacska-szerű, a ruhaaljjal földet söprő köntösébe. Marymari egyszerűbb eset. Negyvenhárom, szegyetlenül méretes lába miatt rendelés közben zsákruhát hord, lehetőleg olyat, amely a vékonybőrű cipő is eltakarja. Hatalmas kollekció gyűlt egybe a zsákruhákból. Marymari azonban, ha kimozdul otthonról, irdatlan méretűnek talál

lábára húzott bakancsához öltözik: csípőre csúsztatott lötyögős nadrágjához rézvetes, széles bőrvet csatol, a lebernyegszerű ingre tagbaszakadt, férfias kabátot terít, a fejére meg a kontyát is eltakaró simléderes sapkát borít. Fémmel kivert nyakpántjával, csörgő csuklódíszzeivel összességében a belvárosi képzőművészeti galériákból ismerhető, modern képzőművészeti installációnak látszik. De egyetlen kimenő ruhára van kizárólag szüksége.

– Úgy nézhetsz ki, mint az ünneplőbe bújt telepes! – mondja telefonban Judith neki, ahogy meghallgatja, mi minden göncöt aggat magára a barátjánője. Holott csupáncsak a másnapi találkozásukban akar biztos lenni.

– Ilyen voltam mindig. Nem bújhatok ki a bőrómból!

– Nem is vagy a bőródban! Azt mondtad el éppen, hogyan öltöztél fel.

De a megjegyzésre nem érkezik Marymaritól válasz. A telefon izgatottan szuszog.

– Igaz, ebben semmit sem változtál. – sziszegi a kagylóba baljóslatúan Judith.

– Ne haragudj, ehhez ez idő szerint semmi kedvem! – és Marymari lecsapja a kagylót.

Ahogy Marymari megszokta Judith ilyesféle szurkálódását, Judith is beletanult Marymari felcsattanásaiba. Negyvenegy éve ismerik egymást. Kapcsolatuk némi ingadozással kiegyensúlyozott marad, az időszakonként előállt földrajzi távolság miatt sem változik meg. Marymari minden aspektusból fix pontnak bizonyul Judith életében, talán mert ő, Judithtal ellentétben, sosem hagyja el az országot, nem zavarja már a lelkét a párkapcsolatok mákonyos kipárolgása, és az utóbbi évtizedekben sosem tudható, akadnak-e anyagi gondjai, öngyilkos sem kívánt harminc éves kora után lenni, s este hét után, ha arra szottyán valaki ember lányának kedve, fel lehet hívni.

Judith pedig annak bizonyítékaként szerepel Marymari életében, hogy számára is létezik múlt. De hogy miért éppen Judithba zártan, az sosem foglalkoztatja.

Vajon, mereng Judith, kezében a süket telefonkagylóval, milyen viszonyban is van ebben a pillanatban Marymari az ő Dénesével?

1972. szeptember ötödikén ismerkedtek meg egy egyetemi kollégium folyosóján. A dátum fontossá válik a találkozás pillanatában, hiszen oly sokszor és oly sokan hivatkoznak rá, hogy nem lehet nem megjegyezni. A diákotthon minden helyiségébe bevezetett vonalas rádió át a budapesti adók egyikének hírműsorát sugározták. Éppen akkor olvassák be a hírt, amikor találkoznak, hogy a müncheni olimpián arab terroristák túsul ejtettek tizenegy izraeli sportolót.

Néhány napja költöztek csupán be a lakótömbszerű, magas épületbe a diákok, most ismerkednek egymással. Szóval a rádió nem zavar senkit, nem akadályozza a tanulást, nem riasztja fel a kollégistákat az alvásból. A közösen hallgatott hírek az együvé tartozás ígéretével bírnak.

Emeletenként két folyosó fogja közre a közös helységeket, a vizesblokk csempepés fürdőszobáit, a mosókonyhát és a szekrénynyi frizsiderrel ellátott, keresztfolyosó-szerű konyhát, valamint a bepolicolt raktárt. A hosszanti folyosókról hat-hat előtérrel ellátott szoba nyílik, szobánként három-három hallgatót helyeznek össze, többnyire évfolyamtársakat. A lakrész előterében beépített szekrények magasodnak, és minden szobában van egy tükörrel ellátott mosdókagyló is. Bármit tesznek is, egymás előtt teszik.

Marymari és Judith nem egy szinten lakik. Judith szobája a Marymariéké alatt helyezkedik el, s mert rossz a hangszigetelés, Marymari mindig hallja, mi minden történik fenn.

– Ázik a plafonunk! – sikoltja valaki az amúgy is visszhangos folyosón.

– A francot! – s Judith lekapja a serpenyőt a rezsóról, a tojásrántottával a kezében rohan vissza a szobájába. Nyitva felejtette a csapot, megtelt a kézmosó, zuhog a víz, elárasztotta a szobát, csurog át a betonfödém résein. Felmosóronggyal szedik fel s vödörökbe csavarják belőle a vizet. Mire végeznek, alant további két emelet is átázik. S a vízfoltok ugyan idővel kiszáradnak, de a nyomuk öt éven át ellenőrizhetően megmarad.

Valamennyi kollégista feladatának tudja szobája lakályossá tételét. Az ágyak fölé szerelt polcok alsó fele többnyire könyvek számára fenntartott, a fentiekre pedig ízlés szerint való dolgok kerülnek. Játékszerek, vízpipák, közetgyűjtemény, italos palackok. Judith cserepes futónövényeket tesz rájuk, kipárolgásukkal ellensúlyozza a szoba száraz levegőjét. Akad, aki egy évszázados, kivágott fa törzsét lopja be a szállásra, s mindaddig sikerül is tettét titokban tartani, mígnem a rönkből mindenféle rovarok másznak elő, s az egész épületben el nem rendelik a fertőtlenítést. A rovarinvázió kezdetén a biológushallgatók lehetőséget találnak arra, hogy fajismeretüket gyarapítsák, a gyógyszerészjelöltek a rovarellenes szerek emberi szervezetre gyakorolt hatásának kimenetelét vitatják meg. Az esemény kapcsán derül fény arra, hogy több kisállat-kereskedésnyi egér, aranyhörcsög, tengerimalac, pinty, törpe papagáj, nyílméregbéka, szalamandra, görög teknős, továbbá egy skorpió és egy áspiskígyó éli társbérlokként világát a diákokkal. Az érzékenyebb idegrendszerű leányokat nem nyugtatja meg az sem, hogy hallgatótársaik a lehetséges mérgezések ellenanyagát időben beszerezték. Marymari magas szárú bakancs- és uniszex nadrágviselete így veszi kezdetét.

A kollégium nem oly régen épült, a folyó túloldalán, az újvárosban, a hatalmas őspark szélén. A park vadaskertjének pávái éjjel-nappal rikoltoznak. Melegebb időszakokban söröző működik a terjedelmes platánok alatt, s nagyritkán a sűrű mélyén rejtőző füves téren, a kehely formájú szökőkútban esővíz áll. Akad egy vésett betűktől hemzsegő pad a hídhöz vezető sétány mentén, amely mellett reggelenként letér, majd tovább siet az egyetemre gyalogosan bejáró Judith, s ha közös az előadásuk, akkor a vele tartó társai, ahova, ha tehetik, a szabad délutánonként minduntalan többen is leülnek, s bámulják a fákon csapatostól fészket rakó varjakat és a fűben sétáló alakokat. A padnak Judith és társa válnak valódi gazdáivá, rajtuk kívül arra más nem telepedik, legfeljebb velük, mintha kizárólag az ő használatukra teremtdött volna. Némelykor levelek potyognak rájuk, platán, kőris, juhar, vérszilva, máskor hó hasal a deszkákon végig, olykor a hátlapon bágyadt fény üldögél és várja őket félórányit. A pad tűri a csendet és a zajongást. A Sokol rádió számára pedig akad egy görbe szög, arra akasztják, s olyankor tánczenét hallgatnak, és alkalomadtán felhívják egymás figyelmét erre-arra. A kutyára. A hullahoppozó lánykára. A fehér dzsekire, amelyet a kerékpáros, csinos fiú visel. A Virág cukrászda újfajta fagyaltjára. Hogy otthonról csomag érkezett, s benne nagy magvú pörkölt földimogyoró is akad.

A barátságuknak egyéb kapcsa is van. Judith, aki képes a részletekre is figyelni, és csalhatatlannak ítélik társai a lényeg kiemelésében, valamennyi előadáson részt vesz, s lankadatlan figyelemmel jegyzetel. Így különösen a reggeli és a késő délutáni előadások általa rögzített anyaga iránt mutatkozik kiemelkedő érdeklődés. Az, hogy lila indigóval és hártyavékony átütőpapírral három-négy példányt is készít, nem elégíti ki lustálkodni mindig kész évfolyamtársai igényeit. S az sem ígért hosszú távú megoldást, hogy akadt egy fiú, aki fényképet készített a lapokról, s azokat mérsékelt áron értékesítette. A kollégium fotólaborjába nehezen lehetett bejutni. Vizsgaidőszakok előtt kiürült zsebű diáktársak másolják tovább Judith jegyzeteit, de erre Marymarinek nincs szüksége. Neki az első indigós másolat jut. Judith ennek fejében Marymari élménybeszámolóját hallgathatja.

– Nem alakulhatott olyan öntevékeny csoport, amelyhez, hogy megtapasztalja, ne csatlakozott volna – gondolja Judith – Marymari mindenbe beleveri az órrát. Hol diákszínjátzó volt s romantikus angol királydrámákban statisztált, hol néptáncra járt, és mert hajnalonként már nem maradt meleg víz, hogy lezuhanyozzon a próbateremben, átöltözés nélkül, átizzadtan, sujtásos mentében esett haza, hol hegymászásra szottyant kedve, hol pedig vég nélkül az auditórium maximumban tartott art kinő előadásait látogatta. Judith gyakorlati ismeretei nem saját tapasztalataiból származtak, Marymari tevékenységi köre és lelkes beszámolói révén sajátítja el a szociálpszichológia alapjait, s jut mély ismerethez a csoportdinamika és az individuálpedagógia területén. Időnként azonban Marymari megunja barátnője visszavonult életét, mozijeggyel állít be, vagy egyszerűen karon ragadja s magával cipeli a központi könyvtár pincéjében működő egyetemi klub koncertjére, táncos bulijába.

Egyik délután, amikor a szoba ablakából kinézve Judith felfedezi, hogy egyetlen éjszaka alatt véget ért a tél s kivirágoztak a parkban az aranyesőbokrok, bevizharzik Marymari, s ráparancsol, öltözzék föl tisztességesen, mert cukrászdába mennek. Bemutatja újdonsült ismerősét, a rendezőt, akivel ugyan hónapokkal korábban ismerkedett meg, a városi színházban, pontosabban a *Marica grófnő* bemutatója után, éppenséggel a színészklubban, de semmilyen szempontból nem tűnt akkor számára érdekesnek, hát nem tett róla említést, de most, hogy az elmúlt hétvégén véletlenül egy vonatfülkében utaztak vissza a fővárosból – Marymari havonta egyszer meglátogatja az anyját –, s ráadásul tegnap este, a néptánc műsor után odament hozzá, hogy a sikerhez gratuláljon, randevút beszéltek meg.

– És feltétlenül a barátnőmmel akarok menni! Lássad, miféle ez a pasi, és többet ne aggályoskodj! – szögezi le Marymari és megcsókolja Judith vállát. Judithnak nem marad lehetősége ellentmondani.

Két hét múlva, amikor Marymarinek esedékessé válik a szokásos anyalátogatása, magával viszi Budapestre Judithot is.

– Mire fel ez a nagy bemutatósi láz? – dűnnyög jácintcsokorral a kezében Judith, miközben hosszasan toporognak a lakótelep tetőlakásának ajtajában. Se a csengőn, se a postaládán, se az ajtón nem volt névtábla található.

– Tíz előtt nem készül el anya! Gyerekkoromban sem láthattam addig. Egyedül ébredtem, készítettem az uzsonnát, indultam iskolába, szabadnapokon tízig a WC-be se mehettem ki. Mai napig tartok a szobámban bilit. Ámbár nézhettem a szo-

bámból vagy a szobából megközelíthető tetőteraszunkról a reggeli várost. Innen talán, hogy olyan jól tájékozodom a légi felvételek alapján. Talán pilótának kellenem lennem?

– Vagy madárnak.

– Így igaz! – s Judithnak sosem kell Marymari ezen igazságát helyreigazítania.

A pontos időt megvárják, s csak utána szedik elő a kulcsot. Aztán olyan hosszasan tart az ebéd Marymari anyjánál, hogy vacsorára is ott maradnak, s későn indulnak fel a várba, hogy eleget téve a meghívásnak, meglátogassák az operettrendezőt.

– A Dénes-történet ekkor végződött! – szögezi le Judith. Ehhez a megállapításhoz azonban hozzá kell azt is tennie, hogy: nem először. Tehát ekként alakul helyessé formázva az előző mondat.

– A Dénes-történet ekkor is végződött!

Ámbár tudja, hogy a történet nem akkor s nem annak a várnak az egyik pincealakásában kialakított meleg, luxustárgyakkal felszerelt otthonban veszi a kezdetét.

12.

Judith sikeresen zárja a harmadik szegedi évét. Nyárra a magyar ifjúsági delegáció tagjaként másfél hónapra Franciaországba utazik, ahol a baloldali mozgalom nemzetközi építőtáborában dolgozik, s egy szociális központ építésének utómunkásként, több tucat társával egyetemben a Grenoble melletti irdatlan méretű kert több évtizedes hulladéktelepének tájba illő rekultivációjával foglalatoskodik. Gereblyéz, sövényt nyír, olykor a konyhán segédkeznek. A munka utolsó napja után azonban nem tér haza, hanem nyugaton élő rokonai segítségével az Amerikai Egyesült Államokba teszi át székhelyét. Elrepül New Haven városába, amelynek magánegyeteme pszichológia szakán folytatja tanulmányait, s amely intézménynek a jelmondata héberül van írva: Fény és Igazság. Az USA harmadik legidősebb felsőoktatási intézményének, a Yale-nek válik a hallgatójává éppen akkor, amikor a drámatagozat diákjaként befejezi tanulmányait Meryl Streep. Judith kitűnően beszél angolul, s minden köznyelvi fordulatot ismer. A szorgalmával sincs gond, az esszéit mindenkor pontosan és a megfelelő terjedelemben adja le. Oktatói szerint kutatónak is alkalmas.

Dénes a barátját kizárólag monogramján szólítja, pégyének, mert ha üzenetet ír neki, amelyet rágógumival ragaszt fel szokásosan a mosdótál fölötti tükörlapra, kisbetűkkel teszi, s egészen gyenge hangon ejti ki. Ezzel a két betűvel örököli tőle Judith. Jóval a francia út előtt ismeri meg pégyét, hiszen a korábbi nyáron azonos gyárban dolgoznak, Berlin északi peremén, az ipari, hektikusan megépült külvárosban, Veltenben. Judith, ha beszámol róla, azt állítja, hogy pégyé olyan, mint a kút, bele lehet kiáltani, és ahogy visszhangzik, megismered tőle a saját hangodat, és ha a kút mélyére belenézel, saját arcod néz rád vissza. Ráadásul pégyé számottevő fiatalember, akár a kút mélyén lebegő arcod mellett a napkorong. A sors, ami pégyének jutott, valóban kútszerűen mélynek tűnik és minden darabjában zöld mohával béleltnek.

Veltenben kályhacsempegyárban dolgoznak, az a szegedi egyetemisták egyik hagyományos nyári munkahelye. Az intézmény különvonattal szállítja a helyszínre őket, hogy három műszakban dolgozzanak: így a nyolc óra munka és a nyolc óra alvás mellett mindenkinek jut nyolc óra városnézés. U-Bahnnal gyorsan be lehet érni az Alexanderplatzra, s aki akarja, belevetheti magát a budapestinél élénkebb és érdekesebb forgatagba, s közben, pihenésképpen, az olcsó múzeumokat is meglátogathatja. Judith ahányszor leszáll a gyorsvasútról, menten betér ugyanabba a csupa üvegfalú bárba, hogy fél liternyi tejes turmixot igyon, hol a reggelije, hol az ebédje, hol a vacsorája a hosszú ital, általában málnából vagy ribizliből vagy eperből készített, csöpp fahéjjal fűszerezve. Üldögél a bár tenyérnyi teraszán, nézegeti a különös alakú forgó tornyot, a nyugati városlátogatókat és az eltávozást kapott, mindörökké csoportosan sétáló katonákat. Aztán, ahogy eltelik az ételnek mondott itallal, maga elé teríti a térképét, s eldönti, merre veszi az irányt. A belvárosnál messzebb sosem jut. Némelykor azonban sört is iszik, mivel a sétáit sörivással szagatja darabokra – amit Szegeden, egyetemista korában sosem tett, ott még keserűnek találja az italt. De Berlinhez, a turmix mellett, az alkalmi sör illik, colára, egyéb szénsavas üdítőre, amilyen például az almalé, sosem vetemedik. Amúgy úgy hiszi, Berlinnek leginkább almaillata van.

Dénes barátja, pégyé, mint akinek titkos útjai lennének, ugyancsak egyedül jár-kál a városban. Többször összefutnak, látásból ismerik egymást a hosszú vonatútról és a gyárból, ezért minden alkalommal egy mosollyal üdvözölik egymást. Ez biztonságot nyújt Judithnak. Amint a csempegyári feladata is. Négy tartály nyílását kezeli. Az óriás silók száját nyitja meg, s az aláállított elektromos targonca üregébe méri ki a megszabott mennyiségű száraz porokat. A jobb kezén kívül a szemével is dolgozik, a mérlegen ellenőrzi a könnyen alápergő anyag tömegét. Ha néhány kilóval több vagy kevesebb cement, festék és töltelékanyag csúszik ki, akkor sem figyelmeztetik az ügyetlenségére. Amúgy a süketítő zajban meg se hallaná, ha szólnak is hozzá. Ipari építkezésekhez állít elő az üzem színes csempetömböket. Az egyik targonca irányítójaként dolgozik pégyé, feladata szerint a tartályok alá kormányozza a teherhordó járművet, ellenőrzi, hogy pontosan az ejtőnyílás alatt áll-e, majd int Judithnak. Ha kimérte a lány a keveréket, átszállítja azt a néhány méterre álló keverőhöz, s beleborítja. Nézi, hogyan folynak rá bőven vizet, s hogy keverik sima masszává. Nem nehéz a munka, és szeretik erre a dolgos magyarokat. Bőséges az ellátás, ha valami nem felel meg az ízlésüknek, az üzemből ki lehet ugrani abba a pékségbe, amely a főbejárattal szemben éjjel-nappal nyitva tart, s ahol örökké vásárolható az írólaphoz hasonló méretű szeletekre vágott szilvás, illetve hagymás lepény. A szálláshelyük életre alkalmas, kettisével laknak, ámbár mindent kulcsra ajánlott zárni.

Szombatonként kulturális műsorral színesítik az életüket. Táncolni lehet a kultúrházban, nem csupán iddoggálni, a német fiatalok azonban hiába is várnak a magyarokra. A magyarok ekkortájt már nem németül, hanem angolul tanulnak. S egy alkalommal az Északi-tengerhez vitték el a csoportot, kirándulásra. Két órás hajóútra mennek az erőteljesen hullámozó tengeren, miközben tengeri élőlényekből készült ételekkel traktálják őket, sikertelenül. A szürke és haragvó vízen hánykolódó hajón elegyedik Judith és pégyé beszédbe.

– Valóban? Judith a neved? H-val?

– Megmutassam az útleveletem? – kérdez vissza válasz helyett a lány. És nevetgél. A hajón szőkébbnek látszik a szokásosnál.

A neve, a neve, mondja utóbb az orrát lógató Dénesnek pégyé, úgy hatott rám, mint egy mosoly. A mosoly, amely olyan kerek, mint az alma. Judithnak Dénes árulja ezt el, már otthon, s ennyi elégnék bizonyul ahhoz, hogy Judith tudja, az NDK-ban már szerelembe zuhant a fiú. Judith akkor, amikor a kerek almához hasonló nevetéséről tudomást szerez. Neki ilyen kedveset még sosem mondott senki.

Judithot a sikeres munka eredményeként viszik ki a következő évben Franciaországba. S vele tart pégyé is, aki agilis mozgalmárként csatlakozhat ismét a csoporthoz. KISz-es kapcsolatainak eredményeként a fiú elintézi, hogy Judithtal azonos szobába helyezték, mindez a franciáknál nem, de a magyar társaknál feltűnést okoz. Amúgy Judithnak a francia lányokkal kell megküzdenie, nem marad rájuk hatástalan a mokány pégyé kútmélyi fényű szeme, s nem atletikusra kidolgozott, izmos teste. Látszik rajta, nem értelmiségi, hanem paraszti származék, és angol nyelvtudásbeli hiányosságáról csakúgy, mint a szívósságáról, s egyiket sem értékelik alul, amúgy is legendák terjednek el. A francia lányok szeretik a magyar fiúkat. Judithnak résen kell lennie, ha a fiú karjaiban kíván minden éjjel elalélni.

Leginkább a szeretkezések szüneteiben beszélgetnek, mert az agyafűrt, emancipált francia városi leányoknak gondja van arra, hogy ne azonos helyen dolgozzanak. A beszélgetések nagyobb része vallomásokból és ígéretekből készit puha ágyat az alváshoz, másrészt pedig a másik lenyűgözéséhez, illetve részessé tételéhez szolgáló saját múlt elmeséléséből. Judithot vonzza a vidéki élet, leszámítva a budit és a legyeket.

Judith az első napokban megosztja pégyével a gondját. Dénessel kapcsolatos az. Judith közösségi tevékenysége abban teljesedik ki, hogy rendszeres meghív különböző művészeket, tartsanak bemutatót a kollégiumban munkájukról. Az ilyen gondosan előkészített alkalmakra nem csupán az egyetemisták ugranak le a szobájukból, hanem a közeli kollégiumok lakói is ellátogatnak, nem egyszer pedig a városból a messziről érkező művészek ismerősei, rajongói. Ha képzőművészek jönnek, a kamarakiállítás ugyancsak Judith rendezi, számára tetsző a feladat, s ha írók vagy költők, akkor az eladásra szánt könyveket is megszerezte a porta előtt a pultján irodalmi termékeket árusító ősz nénike jóvoltából. Judith fővárosi családból származik, és a kapcsolatai révén könnyen felkérheti az előadókat. A siker sosem marad el, hiszen olyan, a támogatott művészettől önmagukat távol tartó, marginális művészek érkeznek havonta hozzájuk, akiket a kultúrpolitika ugyan csak túrtként jegyez, de egyetemi közegben, főként az oktatók között, lévén maguk is a felsőoktatásban dolgoznak, hírnevük van és becsületük. A tanárok inkább vonzzák a hallgatóságot, mint a hallgatói körökben alig ismert nevek.

Judithnak szembetűnő, hogy némelykor hamarabb tudják a programot engedélyezők, kik lesznek a vendégek, mint hogy személyükről döntött s azt nyilvánosságra hozta volna. Pedig Dénesen kívül senki mással nem osztotta meg a meghívhatóak nevét, így amikor a fiú a Sanyiba invitálja, abba a kisvendéglőbe, amelynek a neve hamarosan Hatcsöcsüre változik, mivel a pincérfiúk helyett három lány a felszolgáló, s ahol minden ételt azonos áron kínálnak és minden pincért Sanyinak

neveznek, nem keres kifogást, hanem kíváncsiságától hajtva csatlakozik hozzá. Amint a kockás abrosszal leterített asztal mellé telepednek, egy jó svádájú, középkorú férfi lép hozzájuk, s kérdés nélkül melléjük ül. Dénes ismerőse, a nevét azonban nem jegyezheti meg Judith, éppen csak elhadarja. Mindenféle érdektelen dolgokról esik szó, mígnem a kulturális programok kapcsán a következő meghívott veszélyes mivoltát említi az ismeretlen. Hogy cigány. Hogy kirúgták a filmművészeti főiskoláról. Hogy összeveszett a főiskola rektorával. Hogy Petőfi Sándor modorában írja forradalminak gondolt, ócska riherongyok által terjesztett verseit. Judith arról is értesül, hogy a város tekintélyes irodalmi folyóiratának főszerkesztőjét éppen a napokban váltották le azért, mert államellenes verseket közölt. Hasonlatosakat e cigány költő műveihez.

A hívatlan vendég a mosdóba távozik.

– Hogy lehetsz ennyire romlott? – fogja meg Judith Dénes izzadt, söröspohárra tapadó kezét. – Ki ez az ember? Honnan ismered? – És nem vár válasza. Felpattan és elviharzik. De tudja, Dénestől egyszer választ kap majd a kérdéseire.

Judith kimegy a folyópartra, a hideg ellenére jólesik neki a séta. Vizsgák előtt jár az idő, ilyen tájon sok sápadt hallgató fordul meg a méltóságosan hömpölygő Tiszánál, a tanulás közben, pihenés gyanánt járnak egyet. A füzeket bevonja a zűzmara. Judith a szája elé húz egy lecsüngő gallyat, s a szaggatott leheletével addig fújja, amíg érzékelhetően megnőnek a szájából kigomolygó párából a jégkristályok. Úgy érzi, tett valamit a világ szépségéért.

Éjjel Dénes nem alszik a kollégiumban. A portát, ahonnan az emeleteket kapcsolták, hívta fel, s kérte, adják át az üzenetet Judithnak, mert ma már nem tudja elérni. Hogy ne aggódjon. És felutazik Budapestre, az anyjához, meg kell néznie, ismét szorongásos rohamai lehetnek, amiatt kért tőle, a fiától segítséget. Majd valamikor vasárnap érkezik vissza, az egyik kései vonattal. S akkor fogja keresni.

Judith másnap felhívja Dénes anyját. Tudja, a nő nehézkesen veszi fel a telefont, s abban reménykedik, hogy Dénes bizonyul fürgébbnek. Vágyik a fiú magyarázkodására. Esélyt akart számára adni, de hogy pontosan miféle, azt nem tisztázza magával. Az öregasszony szól a kagylóba. A lány bemutatkozik. Nem jár sikerrel, a rikácsoló asszony a fiáról semmi felvilágosítással nem szolgál. Nincs ki a keze, gondolja Judith, s elbúcsúzik. Vasárnap este hiába megy ki a vonat elé, nem érkezik meg az, akit vár.

– Ezt a tagot én is ismerem. – közöli Judith-tal pégyé. – Egyike azoknak, akik a kollégistákkal haverkodnak. Belügyes.

– Titkosrendőr?!

– Olyasféle.

– S mi közötök nektek hozzá?

– Hogy Dénesnek, azt csak sejtem. Én időnként találkozom vele, a KISZ-es dolgom része, ne aggódj. Amúgy ártalmatlan. Csak fecsegünk.

– És azok alapján jelentést ír.

– Hát, valószínűleg az a dolga!

Arról, hogy valójában mi is történik Dénessel azok után, hogy a Sanyiban otthagya Judith, pégyé szolgál mélyebb információkkal. Valóban felutazott Budapestre, de nem az anyja lakásába megy, hanem egy operettrendezőt keres fel, ré-

gebbi ismerősét. Pégyé úgy véli, akkor már hónapok óta tart Dénes és a vén színházi ember viszonya. Ezt támasztja alá, hogy Dénes nem látogatta az egyetemi előadásokat, de a kollégiumban sem tartózkodott, amikor a színházban rendez az úr, és többen is látták a városban sétálni, ebédelni vagy az éttermek valamelyikében ülve beszélgetni a rendezővel. Dénes ez idő tájt harcsabajszot növeszt, majd meg szakállt, amelyet szinte hetenként más-más formára nyír. És az addig szegényes ruhatára is új darabokkal egészül ki.

Aztán vasárnap valóban visszautazik Szegedre, de már a vonaton berúg. Majd folytatja, egyedül, az ivást. Sorra látogatja a vasútállomás és a kollégium közti összes kocsmát, egyiket sem hagyja ki, s bár mindenhol ismerősökbe szalad, nem akad senki, akivel szóba állna. Izzik a feje, mint a lángot vetni kész feketeszén. Hajnalban vánszorog át a hídon, nyitott ballonkabátban ténfereg a járdán, a múzeumnál posztoló rendőrök utána mennek, igazoltatják, de csak arra szólítják fel, hogy igyekezzen haza, mielőtt leesik a lábáról, mert ha a földre dől, megfagy. A ballonját másnap a folyóparton találják meg, majd pedig a ruházatát, de azt szét-szórva, a park különböző bokrai alatt. A gazdájuk akkor már fogdában ül. Ugyanis meztelenül átmászik az ápolónőszállás vaskerítésén, csoda, hogy nem fagy oda a töke, a pinceablakon át jut az épületbe, felfeszíti az egyik szoba ajtaját, s megdermedten, szénporosan be akart feküdni annak lakója mellé, az ágyba, hogy megmutassa számára, ki is az igazi férfi. A rendőrség gyorsan kiérkezik, s egy pokrócban csavartan viszik magukkal a detoxikálóba az akkorra hortyogva alvó Dénest, ahonnan másnap átszállítják a rendőrségre. Napokig benn marad, pégyé nem csodálta volna, ha kárt is tesznek benne, éppen adonisi szépsége miatt, s idővel az ilyenkor szokásos procedúrákon esett át, de aztán kiengedik. Édesanyja jár közben, teheti, az egykori miniszterasszonynak megmaradtak bizonyos lehetőségei. S nyilván azt sem akarja senki, hogy az expolitikus fiának ügyét nagydobra verjék. Úgyhogy a garázdálkodás vétkében sem találják Dénest elmarasztalhatónak.

– Amiatt lehetett jóban a belüggyel?

– Majd pedig emiatt maradt.

Judith mindebből csak annyit tud, amennyit egyszer csak Dénes az orrára köt. Miszerint hónapok óta belebonyolódott egy lelki vonzalmon alakuló viszonyba a Budapest és Szeged között ingázó színházi emberrel. A homoszexuális kapcsolat valahogyan nyilvánosságra került, s azzal zsarolták meg. Így válik informátorrá. S ebből akart kilépni, amikor Judithot megismertette az összekötő tisztjével. S az est után valóban felutazott Budapestre, ahol hosszas veszekedés eredményeként fől-számolta idősebb korú szeretőjével a viszonyt.

Dénes vallomása nyomán ugyan nem szakad meg Judith-tal a kapcsolata, de nem keresik többé az egymással való találkozás lehetőségét. Judith nem haragszik rá, csak éppen nincs szüksége rá. Valóban, évek múlva folytatni fogják majd barátságukat. A téli vizsgaidőszak után Dénes óralátogatásokra jár egy általános iskolába, Judith pedig intenzíven tanul. Eltelik a szemeszter, el az év végi vizsgák időszaka, Judith még a nyár előtt pégyével kezd járnival, majd közbejön a francia út. Így aztán Judith százötven dollárral a zsebében úgy hagyja maga mögött az országát, hogy terveibe nem avatja be Dénest.

De pégyét sem. Csupán, mintha pórázon egy, a veszélyes helyzetet nem értő kis kutyát a dühöngő fenevad elől, ellopja tőle magát.

Pégyé alapján véve a rovarok szerelmese. Ha nem az egyetem környékén látják, bizonyosan bolondnak tekintik. Fehér dzsekije miatt annak is feltűnik, aki nem érdeklődik iránta, ahogyan a ligetes parkban az éjjelenként elhelyezett szar-kupacok körül kering. Minden egyes napja azzal kezdődik, hogy virradatkor felkel, rovarcsapdákat helyez a friss ürülékcsomók mellé, s anyagmintákat lapátol kis spatulájával a táskájából előhalászott tégelyekbe. Napközben aztán az Állatrendszertan és -szervezetan Tanszék laborjában megállapítja, milyen táplálékot fogyasztott az ürülékét az éjszakai fák közé pottyantó, s a sűrű szövésű tüllhálóból két óránként kiürített, szarcsomókra gyűlő apró élőlényeket is meghatározza, majd pedig konzerválja. A dzsekije ugyanabból a tüllből készült, mint a rovarháló, csak sok-sok rétegből áll, és minden négyzetcentiméterén varrógéppel összetűzött.

Szenvedélye miatt sosem lehet senki abban biztos, hogy megjelenik a megbeszélt helyen. S ami ennél is jobban bosszanthatja a rá várakozókat, hogy haragudni sem lehet rá, mint azokra, akik csupán léhák vagy szétszórtak. Valamikor megérkezik, rohanva, lelkesen beszámol újabb zsákmányairól, miközben az eritreai események miatt aggodalmaskodik, vagy köményes kiflit vesz, mert hasznos, kis ajándékokat szeret Judith számára vásárolni. Judith jól tűri a kesze-kuszán zajló események áradatát, eltökélten tanul, ha aztán pégyé mégis rátalál valamerre, menten felfüggeszti a tevékenységét, s elmennek moziba, vagy kísétálnak a fűvészkertbe. Tudja, hogy ingergazdag környezetbe, eseményekre kell vinnie szerelmét ahhoz, hogy ő maga ne váljék unalmassá. S ha az okfejtéseit tartalmilag nem is képes kiegészíteni, de az okfejtés algoritmusát vagy pégyé logikai hibáit, nyelvi fordulatait megtorpedózhatja. Úgyhogy összeillőnek találja őket valamennyi ismerősük.

Marymarinek, évekkel később, immár ismét Budapesten, ahogy Judith életében másodszor is felbukkan pégyé egy folyosón egy pillanatra, majd pedig az ágyában, hogy majd ismét beleolvadjon a ködbe, úgy magyarázta el ezt a kapcsolatát, hogy megvilágítsa saját egykori jellemvonásait. Az egyetemi idő közepére tisztában van azzal, hogy ambícióit nem tudja itthon kielégíteni. S ugyan pégyét a legtöbb szempontból hosszú távon is alkalmasnak találja a maga számára társnak, de nem lehet abban biztos, hogy Franciaországban rá tudja arra venni, menjen vele az USA-ba, tanulni, mert ha nem, akkor biztosan lebuktatja, szerelemfélétsébből. S mert parasztyerekként a fiú abnormálisan kötődik a szüleihez és a vidékhez. Mert keresi a biztonságot. Mert az Insecták kutatásával akar foglalkozni, ahelyett, hogy a biokémiában, a genetikában, illetve az etológiában kívánna elmélyülni. És mert ha már ő, Judith, mindenkinek meg tud bocsátani, miért van, hogy pégyé is, gondoljon csak a Dénessel való viszonyára. Neki legalább ennyiben különböznie kellene tőle.

A grenoble-i nyár elmúlt. Pégyé úgy utazik haza, hogy nem tudja, mi lehet az oka, hogy Judith nem száll fel a budapesti repülőgépre. Az indulási csarnokban annyit mond csupán a csoportnak, hogy ne várják, utol fogja őket érni, be tudja magát csekkolni, elég nagy lány ahhoz, de be kell ugrania most a toalettbé. Ugyan, ne parázz már! – ez volt pégyé utolsó mondata. Judith, maga után húzva bőröndjét, besiet a mosdóba. Megmossa az arcát, megtörölközik, sír egy keveset, aztán sietve távozik a New York-i repülőgépre várakozók sorához.

De akad valami, amiről Judith nem számol be Marymarinak. Azért is hagyja ott a fiút, mert megundorodott tőle. Pégyé, talán mert szarkupacvizsgálatait nem folytathatja a francia táborban, egyszer csak az ő lányteste mikrofaunáját kezdte el kutatni.

– Tudod-e, hogy a hetvenkét kilós emberi testben négykilónyi, s legalább kétmillió egyedszámú élőlény él? Baktériumok, atkák, gombák, férgek. Ízeltlábúak, ha csak éppen nem élőködnek, mint a tetvek vagy bolhák, azonban nem gyakran.

Judith összerázkódik, kerek szemmel figyel. Majd a szeme elé emeli a karját, hogy megnézze a bőrét. Simának találja és kielégítő minőségűnek.

– Mindenki?

– Nélkülük már élni se tudnánk. Ezek bontják le a növényi táplálékot a beleinkben, mitokondriumként a sejtek energiaforgalmát végzik, s a bőrünk káros fényhullámok ellen védő rétegében is megtalálhatóak. Nem is olyan régen találtak rá arra az indiai férfire, akinek a szemében egy féreg élt.

– Hagyd abba! – jajdul fel Judith!

És többé nem bújik Grenoble-ban a fiúhoz. Ez azonban fel sem tűnik pégyének, hiszen Judith a tábor utolsó hetében azt állítja, hogy menstruál, s olyankor a fiú, természetesen úgy, hogy ne tűnjék fel, kerüli a lányt, a vér szaga miatt.

